Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Guariments als malalts la nit de Sant Joan

Santa Fe del Penedès

Ubicació

Comarca:	Alt Penedès
Lloc/Adreça:	Arreu del municipi de Santa Fe

Coordenades:

Latitud:	41.39023
Longitud:	1.72097
UTM Est (X):	393067
UTM Nord (Y):	4582867

Classificació

Número de fitxa	08249 - 30
Àmbit:	Patrimoni immaterial
Tipologia	Costumari
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Aquest costum no es practica actualment.
Protecció	Inexistent
Accés	Obert
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Pública
Autoria de la fitxa	Oriol Vilanova
Data de registre de la fitxa:	dl., 17/03/2008 - 01:00

Descripció

Tradició de pràctiques curatives que es realitzava a Santa Fe, així com en d'altres indrets del Penedès, especialment al segle XIX, si bé els orígens podrien ser més antics.

Quan una criatura de mesos o d'un any estava herniada, es procedia al següent guariment:
S'havia d'esperar a la nit de Sant Joan, considerada màgica. A les 12 en punt es reunia tota la població al torrent de Santa Fe, on abundaven els roures. Se n'obria un de jove, més o menys d'uns 60 cm de dalt a baix de la soca, i quan estava obert, es posava una falca a cada extrem de l'obertura.
Per una altra banda es feia una foguera controlada. Tothom seia i ho mirava silenciosament. Dos homes agafaven la criatura malalta dels braços de la seva mare o pare, ben nua. Llavors, un dels homes que havien agafat la criatura, es posava dret davant l'obertura del roure i l'altre home davant seu amb el roure al mig, es persignaven i el que duia la criatura deia a l'altre: "Joan, aquí us el dono"; i l'altre, agafant-lo, deia: "Aquí us el deixo, Pere". Això ho feien tres vegades. Per tal que la pràctica tingués l'efecte desitjat, els noms de pila dels dos homes havien de ser forçosament Joan i Pere.
Un cop fet això, els dos homes, saltaven la foguera, un a continuació de l'altre tot dient: "Sant Joan Gloriós", tres vegades cada un, per acabar lliuraren la criatura novament als seus pares.
La cerimònia s'acabava ajuntant de nou el tall de roure lligat ben fort amb la roba de la criatura perquè es tornés a tancar.
Si el roure moria, la criatura no es curava; si el roure vivia la criatura es curava. (VENDRELL, 1994, p. 276).
Segons informació oral de la senyora Roser Montserrat, abans de fer passar tres cops la criatura pel mig del roure obert, els dos homes encarregats de fer-ho suplicaven: "Intercediu, Sant Joan, que es curi aviat la trencadura d'aquest infant".

Observacions:

El folklorista penedesenc Pere Sadurní recull aquest mateix costum a Sant Martí Sarroca, on diu que es continuà practicant fins l'any 1956, i a les Gunyoles, on documenta un cas esdevingut l'any 1942.
Segons informació oral del Sr. Jaume Bosch i la Sra. Enriqueta Montané Papió, de Cal Japet, aquesta falca era una roca, i la cerimònia es feia al torrent de la Casa Nova, i no al torrent de Santa Fe.
Segons informació oral de la senyora Roser Montserrat, aquest costum es feia al torrent dels Pujols.

Bibliografia

SADURNÍ I VALLÈS, Pere (1982): "Retalls del folklore penedesenc". Edita: Museu de Vilafranca. Vilafranca del Penedès, p. 104.
VENDRELL I VENDRELL, Remei, et alii. (1994): "Santa Fe del Penedès. Un municipi històric al cor de l'Alt Penedès." Edita: Ajuntament de Santa Fe del Penedès. Santa Fe del Penedès, p. 276.